

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет геолого-географічний
Кафедра фізичної географії, природокористування і
геоінформаційних технологій

Силабус курсу

Морське ландшафтознавство

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 4; годин - 120
Семестр, Рік	VIII/4 д/в; 9/5 з/в.
Дні, Час, Місце	Відповідно до затвердженого розкладу занять.
Викладач (і)	Муркалов Олександр Борисович; кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії і природокористування.
Контактний телефон	(0482) 68-78-86, 68-36-32 кафедра
E-mail:	physgeo_onu@ukr.net
Робоче місце	Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій, каб. № 108
Консультації	<i>Очні консультації:</i> середа з 12.00 до 16.00, за розкладом присутності на кафедрі. <i>Он-лайн-консультації:</i> Zoom за розкладом.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

E-mail: physgeo_onu@ukr.net.

Телефон: (моб.) 0963924835.

Аудиторія: відповідно до затвердженого розкладу занять.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни «Морське ландшафтознавство» - підводний ландшафт, як основна вихідна одиниця районування морського дна та прибережних мілководь.

Пререквізити і постреквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу «Морське ландшафтознавство» викладається після засвоєння студентами фундаментальних географічних дисциплін: «Землезнавство», «Геологія з основами геоморфології», «Метеорологія і кліматологія», «Основи гідрології та менеджмент водних ресурсів», «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів», «Ландшафтознавство з основами ландшафтного планування». Отримані знання є базовими для засвоєння курсів дисциплін: «Фізична географія України», «Географія світового господарства», «Основи океанології та морське природокористування».

Мета курсу: формування у здобувачів системи знань про розвиток морського ландшафтознавства, загальні концепції поняття «підводний ландшафт», особливості морфологічної будови, одиниці вертикальної та

горизонтальної диференціації підводних ландшафтів, основні ландшафтоутворюючі фактори.

Завдання дисципліни: ознайомити здобувачів з сучасною теоретико-методологічною базою морського ландшафтознавства; засвоїти знання про одиниці горизонтальної та вертикальної диференціації підводних ландшафтів; сформувані навички опису, картографування, класифікації морських ландшафтів; отримати знання про підводні ландшафти Чорного та Азовського морів.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: теорію та методологію ландшафтознавства; поняття «Підводне ландшафтознавство», «Підводний ландшафт», «бентема», «донні природні комплекси», «підводна фація» та термінологію морського ландшафтознавства; відмінність між ландшафтами суходолу та морськими; вертикальну диференціацію підводних ландшафтів; одиниці горизонтального підрозділу підводних ландшафтів.

вміти: виділяти вертикальні зони поверхи, щаблі підводних ландшафтів; виділяти горизонтальні одиниці диференціації підводних ландшафтів – «підводні фації», «підводні угіддя»; класифікувати, картографувати та описувати підводні ландшафти.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (36 год.), практичних занять (24 год.), самостійної роботи студентів (60 год.) на денному відділенні та лекцій (12 год.), практичних занять (6 год.), самостійної роботи студентів (102 год.) на заочному відділенні.

Протягом викладання даної дисципліни використовуються такі методи:

Словесні: лекція (класична, потокова, консультація, візуалізація); пояснення; наукова розповідь.

Наочні: ілюстрування (використання наочності - плакатів, карт, рисунків, таблиць); демонстрування (використання проектору, комп'ютерної техніки, презентацій).

Презентація – усне повідомлення з створенням наборів електронних слайдів з використанням текстів, графічних зображень, аудіо- та відеофрагментів.

Практичні: організація роботи в аудиторії з використанням необхідного обладнання; графічні роботи – побудова профілів, робота з картами, складання таблиць, графіків, діаграм; вправи - багаторазове повторення робіт з метою їх засвоєння.

Самостійна робота:

- тематичне реферування - робота з текстом конкретного першоджерела;
- підготовка доповіді та презентації;
- самостійне поглиблене вивчення викладених тем;

- розробка індивідуального навчально-дослідницького завдання.

Зміст навчальної дисципліни

Вступ. Історія розвитку морського ландшафтознавства.

Змістовний модуль 1. Теорія та методологія підводного ландшафтознавства

Тема 1. Основні поняття й терміни - «Підводне ландшафтознавство», «Підводний ландшафт», «бентема», «донні природні комплекси».

Тема 2. «Підводний ландшафт» та його порівняння з наземним ландшафтом і геосистемами морських берегів.

Тема 3. Природні особливості, структура та закономірності функціонування підводного ландшафту.

Тема 4. Вертикальна диференціація підводних ландшафтів - вертикальні зони, поверхи, шаблі (за К.М. Петровим).

Тема 5. Одиниці горизонтального підрозділу підводних ландшафтів - підводна фація, підводне угіддя (за К.М. Петровим).

Тема 6. Загальні підходи до вивчення і класифікації підводних ландшафтів.

Тема 7. Проблема картографування та опису підводних ландшафтів.

Змістовний модуль 2. Динамічні аспекти морських ландшафтів

Тема 8. Гідродинаміка прибережного мілководдя та відкритого моря.

Тема 9. Геологічна будова, рельєф дна та донні відклади.

Тема 10. Фізико-хімічні властивості морської води - солоність, температура, освітленість.

Тема 11. Біологічне різноманіття морських ландшафтів.

Змістовний модуль 3. Прикладне морське ландшафтознавство

Тема 12. Освоєння ресурсів підводних ландшафтів.

Тема 13. Продуктивність підводних ландшафтів, підводні рифи.

Тема 14. Ландшафтні паралелі різноманітних кліматичних районів Землі.

Тема 15. Підводні ландшафти Чорного та Азовського морів.

Перелік рекомендованої літератури

1. Вихованець Г.В., Гижко Л.В., Природні комплекси морського узбережжя класичного лиманного типу. *Вісник ОНУ. Сер.: Географічні та геологічні науки.* 2016. Т. 21(1). С. 9-20.
2. Гудзевич А. В. Просторово-часова організація сучасних ландшафтів: теорія і практика: монографія. Вінниця : Віндрук, 2012. 434 с.
3. Іванік О.М., Менасова А.Ш., Крочак М.Д. Загальна геологія. Навчальний посібник. Київ: ННІ «Інститут геології» КНУ імені Т.Г. Шевченко, 2020. 205 с.
4. Мельничук Г. В., Мельничук В. Г. Геоморфологія з основами четвертинної геології : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2021. 212 с.
5. Митропольський О.Ю., Іванік О.М. Морська геологія. К.: ВПЦ «Київський університет», 2016 . 480 с.
6. Talley L.D., Pickard G.L., Emery W.J., Swift J.H., 2011. *Descriptive Physical Oceanography: An Introduction (Sixth Edition)*, Elsevier, Boston, 560 pp.
7. Конвенції про водно-болотні угіддя: веб сайт. URL: <http://ramsar.org>
8. *Міжнародний географічний союз*: веб сайт. URL: <https://igu-online.org/>

9. *Міністерство захисту довкілля і природних ресурсів України*: веб-сайт.
URL: <http://www.menr.gov.ua>

ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «**Морське ландшафтознавство**» оцінюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують здобувачі представлений у таблиці.

Іспит

Поточний та періодичний контроль			Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3		
T1-T7	T8-T11	T12-T15		
100	100	100	100	100

Примітка: T1, T2,..., T15 – номери тем.

Поточний контроль - усний контроль (опитування, бесіда, доповідь); письмовий контроль (контрольна робота, доповідь/презентація); практичний контроль (в ході виконання практичних робіт). У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль.

Періодичний контроль - контроль теоретичного матеріалу за заліковими модулями у вигляді письмової модульної контрольної роботи та виконання практичних робіт в межах змістового модуля.

Підсумковий контроль за дисципліною – іспит в письмовій, або усній формі. Залікову оцінку отримує здобувач, який виконав усі обов'язкові види робіт (контрольні та практичні роботи, СР) (Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання ЗВО ОНУ імені І. І. Мечникова). Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60), допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання модульного контролю, за який отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота складається з самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у контрольних робіт, звітів і конспектів. Питання з тем, які виділені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.

Додаткові (бонусні) бали здобувач може отримати при відвідуванні всіх занять виконанні та захисті всіх передбачених програмою завдань, або розробці і публічній доповіді обраної теми курсу, яка не включена до переліку основних питань (10 балів).

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливості максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі навчання.

Політика щодо відвідування та запізень. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання за яку нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу. Запізнення без попередження або поважної причини (проблеми із транспортом, несподівані нещасні випадки, проблеми особистого характеру) неприпустимі.

Мобільні пристрої: під час занять тільки з дозволу викладача допускається використання мобільних додатків, Internet-мережі, електронних девайсів.

Поведінка в аудиторії: активна участь, поважне ставлення до всіх учасників освітнього процесу, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення мобільних пристроїв.